

Terveydenhuollon rooli ilmastopolitiikassa

Iira Tiitta
TtM, Sh
Asiantuntijakouluttaja

Tavoitteet:

Ymmärtää terveydenhuollon yhteys ilmastonmuutos politiikkaan

Tunnistaa terveydenhuollon vaikutusmahdollisuudet

Pohtia ammattilaisten ja koulutuksen roolia

Sisältö

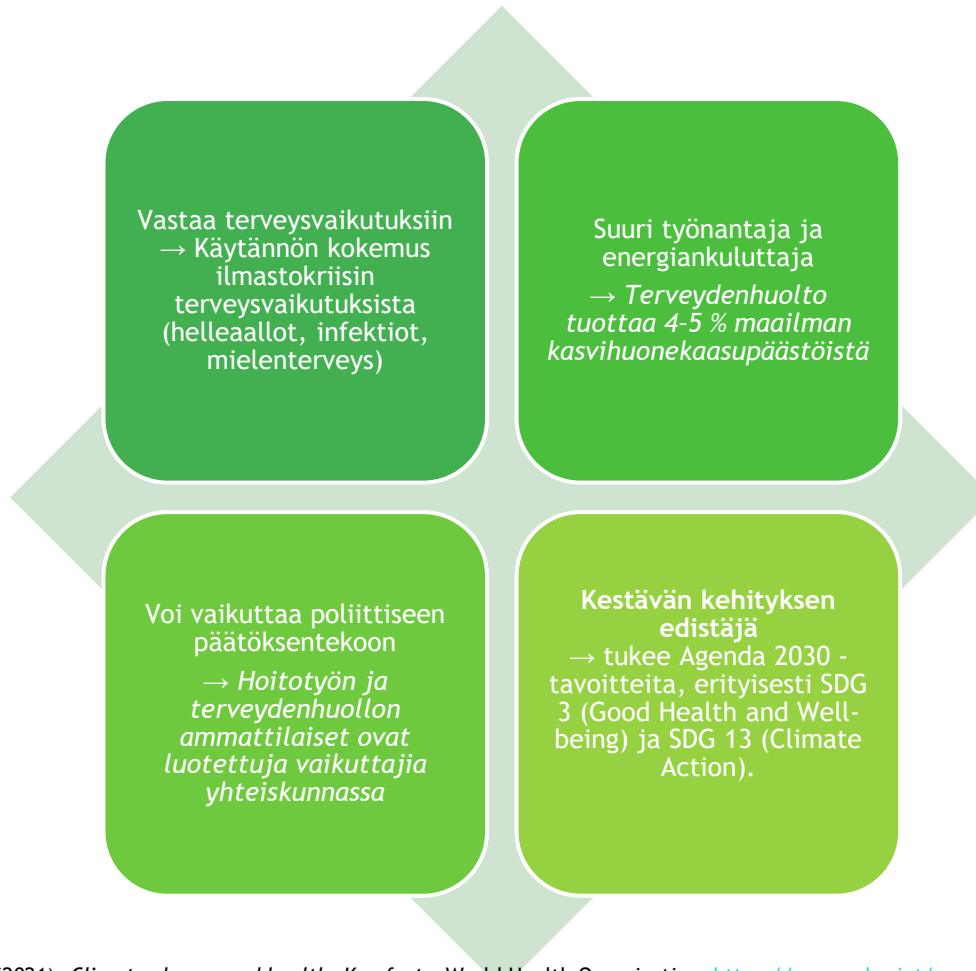
Osio 1: Johdanto & teoreettinen tausta

- ▶ Miksi terveydenhuollolla on rooli ilmastomuutos ja terveyskysymyksissä
 - ▶ Historiallinen näkökulma (Nightingale → planetaarinen terveys)
 - ▶ Kansainväliset ja kansalliset politiikkakehykset (WHO, ICN, Agenda 2030, EU, Suomi)
 - ▶ Tauko (10-15minuuttia)

Osio 2: Poliitiikan merkitys ja soveltaminen terveydenhuoltoon

- ▶ Miten politiikka ohjaa terveydenhuollon toimintaa: rahoitus, rakenteet, ohjaavat asiakirjat
 - ▶ Ilmastopolitiikan ja terveystpolitiikan rajapinta
 - ▶ Terveydenhuollon rooli poliittisessa päätöksenteossa ja vaikuttamisessa
 - ▶ Mitä voimme oppia politiikkaprosesseista
 - ▶ Yhteys hoitotyön johtamiseen ja koulutukseen
- ▶ **Osio 3: Pienryhmäkeskustelut ja purku (30+30minuuttia?)**

Miksi terveydenhuolto on ilmastopolitiikan toimija?

World Health Organization. (2021). *Climate change and health: Key facts*. World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>

Health Care Without Harm. (2022). *Health care's climate footprint: How the health sector contributes to the global climate crisis and opportunities for action*. Health Care Without Harm. <https://noharm-global.org/resources/health-care-climate-footprint-report>

Florence Nightingale ja ympäristö

- ▶ Modernin hoitotyön perustaja, jonka työn ytimessä oli potilaan ympäristö
- ▶ Raikas ilma, puhdas vesi, luonnonvalo ja hygienia - terveyden ja toipumisen perusedellytyksiä
- ▶ Perusti näkemyksensä havaintoihin ja tilastolliseen dataan → käytännöllinen ja tieteellinen lähestymistapa
- ▶ Vaikutti laajasti myös synnytyksiin, kotihoitoon ja kansanterveyteen (infektioiden ehkäisy, ympäristön merkitys)
- ▶ Ajattelu näkyy edelleen hoitotyön koulutuksessa ja infektiontorjunnassa
- ▶ Perintö on ajankohtainen myös nykyhaasteissa: sairaalainfektiot, ilman saasteet, ilmastonmuutoksen terveysriskit 1900-luvun alussa hoitotyön ympäristönäkökulma syrjäytyi biolääketieteellisen paradigman noustessa hallitsevaksi

Nightingale, F. (1992). *Notes on nursing: What it is and what it is not*. Lippincott Williams & Wilkins. (Original work published 1859)

Selanders, L. C., & Crane, P. C. (2012). The voice of Florence Nightingale on advocacy. *Online Journal of Issues in Nursing*, 17(1), Manuscript 1.

<https://doi.org/10.3912/OJIN.Vol17No01Man01>

Ympäristön “kaventuminen” hoitotieteen teorioissa

- ▶ 1900-luvulla hoitotyön teorit painottuivat psykologisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin ulottuvuuksiin → luonnonympäristö jäi taka-alalle
- ▶ Royn malli: ympäristö = sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet; painotus yksilön sopeutumisessa
- ▶ Oremin teoria: ympäristö mukana “perusolosuhteiden” kautta (sosiokulttuuriset, fyysiset, kemialliset tekijät), mutta fokus itsehoidossa
- ▶ Tämä kehitys johti teoreettiseen “katkokseen” ympäristön ja hoitotyön yhteyden ymmärtämisessä

Morrow, M. R., & Roy, C. (2022). A Nurse Theorist's Life of Providence: A Dialogue with Sister Callista Roy. *Nursing science quarterly*, 35(3), 311-314.
<https://doi.org/10.1177/08943184221092439>

Tanaka M. (2022). Orem's nursing self-care deficit theory: A theoretical analysis focusing on its philosophical and sociological foundation. *Nursing forum*, 57(3), 480-485.
<https://doi.org/10.1111/nuf.12696>

Zborowsky T. The Legacy of Florence Nightingale's Environmental Theory: Nursing Research Focusing on the Impact of Healthcare Environments. *HERD: Health Environments Research & Design Journal*. 2014;7(4):19-34. doi:[10.1177/193758671400700404](https://doi.org/10.1177/193758671400700404)

Kohti planetaarista terveyttä

1960-1970

Ympäristötietoisuuden herääminen

- Carsonin Silent Spring (1962)
- Earth Day (1970) → ympäristökriisin julkinen näkyvyys, mutta hoitotyön teoriat vielä rajallisia

2000

Planetaarinen terveys

- Dixon & Dixonin ympäristöterveysmalli
- Butterfieldin Upstream Thinking
- SDG:t: hoitotyön rooli kestävä kehityksen edistäjänä
- Teoreettinen ja käytännön liike kohti planetaarisen terveyden ajattelua

Uudet näkökulmat hoitotyössä

- Ekologinen hoitotyön teoria: terveyden ja ekosysteemien keskinäisriippuvuus
- Emansipatorinen hoitotyö: kriittinen teoria ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus
- Leininger: ympäristö kulttuurisesti rakentuneena

1980-2000

Dixon, J. K., & Dixon, J. P. (2002). An integrative model for environmental health research. *Advances in Nursing Science*, 24(3), 43-57. <https://doi.org/10.1097/00012272-200203000-00000>

Whitmee, S., Haines, A., Beyrer, C., Boltz, F., Capon, A. G., de Souza Dias, B. F., Ezech, A., Frumkin, H., Gong, P., Head, P., Horton, R., Mace, G. M., Marten, R., Myers, S. S., Nishtar, S., Osofsky, S. A., Pattanayak, S. K., Pongsiri, M. J., Romanelli, C., ... Yach, D. (2015). Safeguarding human health in the Anthropocene epoch: report of The Rockefeller Foundation- Lancet Commission on planetary health. *The Lancet*, 386(10007), 1973-2028. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)60901-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(15)60901-1)

Pleyer, J. A., Pesliak, L. D., & McCall, T. (2024). Salutogenic Environmental Health Model-proposing an integrative and interdisciplinary lens on the genesis of health. *Frontiers in Public Health*, 12, 1445181-. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1445181>

Kansainvälinen ohjaus

UNFCCC (1992): tunnistaa ilmastomuutoksen haittavaikutukset terveyteen → perusta ilmasto-terveys-teemojen sisällyttämiselle hoitotyön opetukseen

Pariisin sopimus (2015): terveyden oikeus osana ilmastotoimia → velvoittaa maiden sopeutumisstrategioihin

Agenda 2030 & SDG:t: SDG 3 (terveys) + SDG 13 (ilmastotoimet) → kestävä kehitys ja oikeudenmukaisuus osaksi hoitotyötä ja täydennyskoulutusta

WHO-aloitteet: korostaa ilmasto-resilienttejä, vähähiilisiä terveydenhuoltojärjestelmiä → painottaa terveydenhuollon henkilöstön koulutusta ja vaikuttamista

UNFCCC. (1992). United Nations Framework Convention on Climate Change. Retrieved from: <https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>

UNFCCC. (2015). The Paris Agreement. Retrieved from: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development. Retrieved from: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

World Health Organization (WHO). (2020). Guidance for climate-resilient and environmentally sustainable healthcare facilities. Retrieved from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/335909/9789240012226-eng.pdf?sequence=1>

World Health Organization (WHO). (2021). COP26 special report on climate change and health: The health argument for climate action. Retrieved from: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/346168/9789240036727-eng.pdf?sequence=1>

- ▶ European Green Deal (2019): tavoite hiilineutraali Eurooppa vuoteen 2050 mennessä → terveyshyödyt ja ympäristöterveys osaksi EU:n linjauksia
- ▶ EU Climate Law & Adaptation Strategy (2021): päästövähennysten oikeudellinen sitovuus, sopeutuminen ja terveysriskien hallinta → mahdollisuus sisällyttää riskiviestintä hoitotyön opetukseen
- ▶ EU4Health & Health Union (HERA): rahoitus ja koordinaatio terveydenhuoltojärjestelmien vahvistamiseksi ilmastokriisejä vastaan → epäsuora tuki hoitotyön koulutuksen kapasiteetin vahvistamiseen

Eurooppalainen konteksti

European Commission. (2019). The European Green Deal. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

European Commission. (2021). EU4Health programme 2021–2027 – a vision for a healthier European Union. Retrieved from: https://health.ec.europa.eu/system/files/2021/02/eu4health_factsheet_en_0.pdf

European Union. (2021). Regulation (EU) 2021/1119 establishing the framework for achieving climate neutrality (European Climate Law). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1119>

Suomen poliittinen ohjaus

- ▶ Ilmastolaki
 - ▶ Sitova tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä
 - ▶ Velvoittaa kaikkia sektoreita
 - ▶ sote-järjestelmän päästövähennykset ja resilienssi
- ▶ Sosiaali- ja terveydenhuollon varautuminen
 - ▶ Ensimmäinen valtakunnallinen linjaus ilmastonmuutoksen terveysvaikutuksiin
 - ▶ Painottaa varautumista: helteet, tartuntataudit, mielenterveys, kriisitilanteet
 - ▶ Suositukset: riskinarviointi, koulutus, yhteistyö kuntien ja alueiden välillä
- ▶ Kansallinen sopeutumis suunnitelma Kokonaisvaltainen sopeutumisstrategia kaikille sektoreille
 - ▶ Tunnistaa ilmastonmuutoksen vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin
 - ▶ Korostaa alueellista ja paikallista toimeenpanoa
 - ▶ hoitotyön merkitys käytännön tasolla
- ▶ Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma
 - ▶ Kestävä kehitys hallituksen keskeisenä linjauksena
 - ▶ SDG 3 (terveys) ja SDG 13 (ilmasto) vahvasti kytköksissä
 - ▶ Nostaa esiin Suomen roolin: edistää ilmastokestävää hyvinvointia, myös globaalissa vastuussa

Ilmastonmuutos sosiaali- ja terveyssektorilla - Sosiaali- ja terveysministeriön ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelma (2021-2031). Saatavilla:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163643/STM_2021_36.pdf?sequence=1%26isAllowed=y

Suomen ilmastolaki. (2022). *Ilmastolaki 423/2022*. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2022/20220423>

Maa- ja metsätalousministeriö (2014) Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelma 2022. Saatavilla:

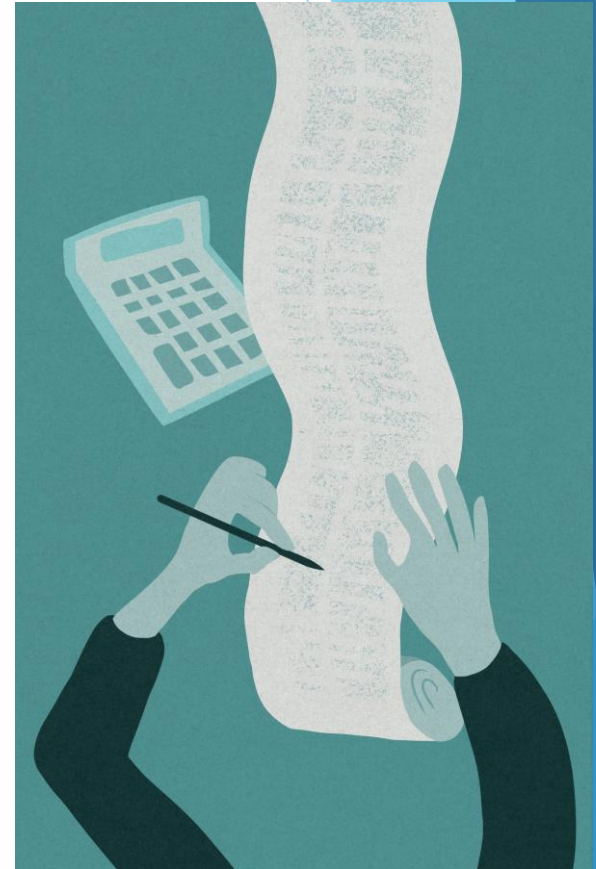
<https://mmm.fi/documents/1410837/5120838/Kansallinen+ilmastonmuutokseen+sopeutumis suunnitelma+2022.pdf/1716aa76-8005-4626-bae0-b91f3b0c6396?t=1501159291000>

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta. Saatavilla:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165921/VN_2024_49.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sairaanhoidtajajärjestöjen kannanotot

- ▶ ICN
 - ▶ Määrittelee ilmastonmuutoksen suurimmaksi globaaliksi terveysuhaksi
 - ▶ Hoitajien rooli sopeutumisessa ja hillinnässä, ilmastokoulutus keskiössä
- ▶ EFN
 - ▶ Linjaa Euroopan hoitotyön ilmastotyön EU:n Green Deal -tavoitteiden kanssa
 - ▶ Vaatii ilmasto- ja planetaarisen terveyden sisällyttämistä opetussuunnitelmiin ja elinikäiseen oppimiseen

European Federation of Nurses Associations (EFN). (2020). Policy statement on nurses' contribution to tackle climate change. Retrieved from: https://efn.eu/?page_id=12489
International Council of nurses (ICN). (2018). Nurses, climate change and health. Position statement. Retrieved from https://www.icn.ch/sites/default/files/inlinefiles/PS_E_Nurses_climate%20change_health.pdf
International Council of Nurses (ICN). (2021). Nurses, climate change and health: ICN position statement. Retrieved from: <https://www.icn.ch/system/files/documents/2021-10/ICN%20PS%20Climate%20change%20and%20health.pdf>

Keskustelu

- ▶ Pitäisikö kotimaisten ammattijärjestöjen nostaa ilmastokysymykset ammattipoliittiseen keskusteluun?

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Politiikan merkitys ja soveltaminen terveydenhuoltoon

THE CLIMATE IS
CHANGING
SO SHOULD WE!
#ACTNOW

Miten politiikka ohjaa terveydenhuoltoa?

- ▶ Maailmanpolitiikka ja globaalit sopimukset
 - ▶ YK, WHO, UNFCCC, Pariisin sopimus
 - ▶ velvoitteet heijastuvat kansallisiin ratkaisuihin
- ▶ Euroopan unionin politiikka
 - ▶ Green Deal, EU Climate Law, EU4Health
 - ▶ ohjaavat myös Suomen sote-järjestelmää ja rahoitusta
- ▶ Kansallinen ohjaus
 - ▶ Ilmastolaki, kansallinen sopeutumissuunnitelma, STM ja THL:n linjaukset
- ▶ Rakenteet ja resurssit
 - ▶ sote-uudistus, hyvinvointialueiden rooli, rahoitus (budjetti, EU-tuki)

Ilmastopolitiikan ja terveyspolitiikan rajapinta

Yhtymäkohdat

Energiatehokkaat sairaalat →
päästövähennykset + kustannussäästöt
Kestävä liikkuminen (pyöräily, kävely)
→ ilmastohyödyt + kansanterveys
Kasvipohjainen ruokavalio →
pienemmät päästöt + kroonisten
sairauksien ehkäisy

Ristiriidat

Nopeat päästövähennykset vs.
terveydenhuollon budjettipaineet
Kalliit energiaratkaisut →
investointitaakka alueilla ja kunnissa
Teollisuus/energiapolitiikka →
terveyshaitat jäävät sivuun (esim.
ilmanlaatu)

- ▶ Ilmasto- ja terveyspolitiikka kietoutuvat yhteen: hyödyt voivat olla suuria, mutta ne edellyttävät sektorien välistä yhteistyötä sekä hoitotyön äänen kuulumista päätöksenteossa.

Terveydenhuollon rooli poliittisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen taso

- ICN & EFN: poliittiset kannanotot ilmaston ja terveyden yhteydestä
- Esimerkkejä: Nurses Climate Challenge, WHO:n yhteistyöverkostot

Kansallinen taso

- Hoitoalan järjestöt (Sairaanhoidajaliitto, Tehy, Super)
- Asiantuntijalausunnat STM:lle ja THL:lle Osallistuminen kansallisiin ohjelmiin (esim. sopeutumissuunnitelma)

Yksilö- ja yhteisötaso

- Hoitajat yhteiskunnallisina vaikuttajina: puheenvuorot, tutkimusnäyttö, koulutus
- Käytännön toiminta: ilmastoystävälliset käytännöt työpaikoilla, paikalliset aloitteet

International Council of Nurses. (2021). *Position statement: Nurses, climate change and health*. ICN.

European Federation of Nurses Associations. (2020; 2022). *Policy statements on nurses and climate change*. EFN.

World Health Organization. (2021). *WHO guidance for climate-resilient and environmentally sustainable health care facilities*. WHO.

Luque-Alcaraz, O. M., Aparicio-Martinez, P., Gomera, A., et al. (2024). The environmental awareness of nurses as environmentally sustainable health care leaders: A mixed method analysis. *BMC Nursing*, 23, 229. <https://doi.org/10.1186/s12912-024-01895-z>

Mitä voimme oppia politiikkaprosesseista?

Päätöksenteon dynamiikka

- Osa asioista etenee nopeasti (esim. pandemia, akuutit kriisit)
- Ilmastoterveyteen liittyvät kysymykset etenevät hitaammin
→ eivät koeta yhtä kiireellisiksi

Vaikuttaminen

- Eri toimijoiden rooli: järjestöt, asiantuntijat, kansalaisliikkeet
- Hoitotyön ääni voi jäädä muiden intressien varjoon, ellei sitä nosteta esiin aktiivisesti

Opit hoitotyölle

- Poliittinen päätöksenteko ei ole vain rationaalista, vaan myös arvopohjaista
- Näyttöön perustuva tieto ja hoitotyön käytännön kokemus voivat vauhdittaa prosesseja

Jotta asiat etenevät, tarvitaan liittoumia: hoitotyö yhdessä muiden sektorien kanssa

Lisäluettavaa:

Buse, K., Mays, N., & Walt, G. (2012). *Making health policy* (2nd ed.). McGraw-Hill Education.

Cairney, P. (2019). *Understanding public policy: Theories and issues* (2nd ed.). Red Globe Press.

Yhteys hoitotyön johtamiseen ja koulutukseen

Johtaminen

- Hoitotyön johtajat päätöksenteossa: resurssit, hankinnat, toimintakulttuurillmastokestävän terveydenhuollon edistäminen osa strategista johtamista
- Mahdollisuus vaikuttaa politiikan toimeenpanoon työyhteisöissä

Koulutus

- Ilmastopolitiikan ja ilmastonmuutoksetn ymmärrys sisällytettävä opetukseen
- Tulevien johtajien valmiudet vaikuttaa ja tehdä poliittisia päätöksiä
- Planetaarisen terveyden ja kestävän kehityksen teemat opetussuunnitelmiin

Johtopäätös

- Ilmastopolitiikan kytkentä hoitotyön johtamiseen ja koulutukseen varmistaa, että hoitotyön ammattilaiset eivät ainoastaan reagoi muutokseen, vaan myös ohjaavat sitä.

Gaudreau, C., Guillaumie, L., Jobin, É., & Diallo, T. A. (2024). Nurses and Climate Change: A Narrative Review of Nursing Associations' Recommendations for Integrating Climate Change Mitigation Strategies. *The Canadian journal of nursing research = Revue canadienne de recherche en sciences infirmieres*, 56(3), 193-203. <https://doi.org/10.1177/08445621241229932>

Lee, J. J., Huang, Y., Yan, Y., Lui, Y. W., & Ye, F. (2024). Integrating climate change and sustainability in nursing education. *Nurse Education Today*, 140, Article 106290.

<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106290>

ANA-Position statement- Nurses' Role in Addressing Global Climate Change, Climate Justice, and Health. Available: https://www.nursingworld.org/globalassets/practiceandresearch/ana-positions-statements/social-causes-and-health-care/nursesroleinaddressingglobalclimatechangeclimatejusticeandhealth_bod-approved.pdf

Tiitta I, Cubelo F, McDermott-Levy R, Jaakkola JJK, Kuosmanen L. Climate change integration in nursing education: a scoping review. *Nurse Educ Today*. 2024;139:106210

Tulevaisuuden hoitotyö

- ▶ **Ilmastoressilienssi ammattitaidon ytimessä**
 - ▶ Valmiudet tunnistaa ilmastokriisin terveysvaikutukset
 - ▶ Kyky johtaa ja toteuttaa ilmastoystävällisiä ratkaisuja
- ▶ **Opiskelijat ja nuoret hoitajat vaikuttajina**
 - ▶ Tuleva työvoima muovaa käytännöt ja asenteet
 - ▶ Mahdollisuus viedä ilmastokysymykset osaksi hoitotyön arkea
- ▶ **Hoitotyön johtajat muutoksen tekijöinä**
 - ▶ Johtajuus, joka yhdistää terveyden, ilmaston ja oikeudenmukaisuuden
 - ▶ Mahdollisuus vaikuttaa politiikan toimeenpanoon ja luoda kestävämpi terveydenhuolto
- ▶ **Johtopäätös**
 - ▶ Tulevaisuuden hoitotyö on aktiivinen toimija ilmastoratkaisuissa - opiskelijoista kasvaa johtajia, jotka tekevät muutosta.

Työskentelyohje

- ▶ Käykää läpi antamani kolme pääkysymystä järjestyksessä(tulevat seuraavassa diassa).
- ▶ Jokaisessa ryhmässä yksi toimii kirjurina, joka tekee muistiin 2-3 keskeistä ajatusta per kysymys.
- ▶ Keskusteluaikaa on 20-30 minuuttia.
- ▶ Valmistautukaa jakamaan tärkeimmät oivallukset ja ajatukset keskustelun jälkeen koko ryhmälle

Tehtävänanto

Keskustelkaa pienryhmissä:

Kokemukset arjesta

- Oletteko kohdanneet potilaita/asiakkaita, joiden hyvinvointiin ilmasto- tai ympäristötekijät ovat vaikuttaneet?
- Millaisia havaintoja olette tehneet potilaiden, omaisten tai kollegoiden suhtautumisesta ilmastonmuutokseen?

Tulevaisuuden vaikuttajat

- Millä tavoin opiskelijoilla ja nuorilla hoitajilla voisi olla merkitystä ilmastopolitiikan edistämisessä?
- Miten politiikkavaikuttamisen osaamista voisi vahvistaa koulutuksessa ja työelämässä?

Keskeiset opit

- ▶ Historia
 - ▶ Florence Nightingalesta planetaarisen terveyden ajatteluun
 - ▶ Ympäristön merkitys hoitotyön juurissa
- ▶ Nykyisyys
 - ▶ Terveysthuolto on ilmastopolitiikan toimija, ei vain sen kohde
 - ▶ Poliittiset päätökset vaikuttavat arkeen - ja hoitotyöllä on mahdollisuus vaikuttaa niihin
- ▶ TulevaisuusKoulutus antaa valmiudet toimia ilmasto-resilientisti
 - ▶ Hoitotyön ammattilaiset ja johtajat avainasemassa muutoksen tekijöinä

Miksi juuri nyt?

- ▶ **Ilmastopolitiikka kiihtyy**
 - ▶ EU:n Green Deal ja ilmastolaki
 - ▶ YK:n kestävän kehityksen tavoitteet
 - ▶ COP-kokoukset ja kansainväliset sopimukset
- ▶ **Terveysargumentti voimakas**
 - ▶ Terveyteen vetoaminen lisää poliittista painoarvoa
 - ▶ “Health is the human face of climate change”
- ▶ **Vaikuttamisen ikkuna on auki**
 - ▶ Päätöksiä tehdään parhaillaan → hoitotyön ääni voi kuulua
 - ▶ Jos emme ole mukana nyt, päätökset tehdään ohitsemme

Luettavaa

- ▶ Anaker A., Nilsson M., Holmner A., Elf M. (2015). Nurses' perceptions of climate and environmental issues: A qualitative study. *Journal of Advanced Nursing*, 71(8), 1883-1891. 10.1111/jan.12655
- ▶ Anderko L., Chalupka S., Anderko C. (2014). Climate change: An ecocentric values-based caring approach. *International Journal for Human Caring*, 18(2), 33-37. 10.20467/1091-5710.18.2.33
- ▶ Butterfield P., Leffers J., Vásquez M. D. (2021). Nursing's pivotal role in global climate action. *BMJ*, 373, n1049. 10.1136/bmj.n1049
- ▶ Cook C., Demorest S. L., Schenk E. (2019). Nurses and climate action: Opportunities to lead national efforts. *American Journal of Nursing*, 119(4), 54-60. 10.1097/01.NAJ.0000554551.46769.49
- ▶ Field E., Schwartzberg P., Berger P., Gawron S. (2020). *Climate Change Education in the Canadian Classroom*. <https://www.edcan.ca/articles/climate-change-education-Canada>
- ▶ Kurth A. E. (2017). Planetary health and the role of nursing: A call to action. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(6), 598-605. 10.1111/jnu.12343
- ▶ Leffers J. (2018). Nurses play essential roles in reducing health problems due to climate change. *Nursing Outlook*, 66(2), 210. 10.1016/j.outlook.2018.02.008
- ▶ Gaudreau, C., Guillaumie, L., Jobin, É., & Diallo, T. A. (2024). Nurses and Climate Change: A Narrative Review of Nursing Associations' Recommendations for Integrating Climate Change Mitigation Strategies. *The Canadian journal of nursing research = Revue canadienne de recherche en sciences infirmieres*, 56(3), 193-203. <https://doi.org/10.1177/08445621241229932>
- ▶ Simmonds K., Breakey S., Nicholas P. K. (2021). Educating nurse practitioners about climate change, health, and climate justice. *The Journal for Nurse Practitioners*, 18(4), 429-433. 10.1016/j.nurpra.2021.10.006
- ▶ Schenk E. C. (2021). Nurses promoting inclusive, safe, resilient, and sustainable cities and communities: Taking action on COVID-19, systemic racism, and climate change. *AJN, American Journal of Nursing*, 121(7), 66. 10.1097/01.NAJ.0000758540.26343.2e
- ▶ Sayre L., Rhazi N., Carpenter H., Hughes N. L. (2010). Climate change and human health: The role of nurses in confronting the issue. *Nursing Administration Quarterly*, 34(4), 334-342. 10.1097/NAQ.0b013e3181f60df9
- ▶ Rosa W. E., Upvall M. J. (2019). The case for a paradigm shift: From global to planetary nursing. *Nursing Forum*, 54(2), 165-170. 10.1111/nuf.12310
- ▶ Polivka B. J., Chaudry R. V., Mac Crawford J. (2012). Public health nurses' knowledge and attitudes regarding climate change. *Environmental Health Perspectives*, 120(3), 321-325. 10.1289/ehp.1104025
- ▶ Bernhardt, J. M., Sipe, M. H., Tagliareni, M. E., O'Brien, L. B., Donati, C., Evans, L. A., & Nicholas, P. K. (2023). Leadership in Nursing Education for Advancing a School of Nursing-Led Center for Climate Change, Climate Justice, and Health. *Journal of Nursing Education*, 62(9), 528-531. <https://doi.org/10.3928/01484834-20230509-10>